

Advies bij het gidsdocument 'jacht in Sigmagebieden'

Adviesnummer:	<u>INBO.A.3626</u>
Auteur(s):	Geert Spanoghe, Wim Mertens, Gunther Van Ryckegem
Contact:	Niko Boone (niko.boone@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	ANB-INBO-BEL-2017-25
Geadresseerden:	Agentschap voor Natuur en Bos T.a.v. Lieven Nachtergale Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 73 9000 Gent lieven.nachtergale@vlaanderen.be
Cc:	Agentschap voor Natuur en Bos Joris Janssens (joris.janssens@vlaanderen.be)

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Aanleiding

Het geactualiseerde Sigmaplan vertrekt van de basisprincipes ruimte voor de rivier, robuuste natuur, scheiding van functies, flankerende maatregelen, zuinig ruimtegebruik door combinatie van veiligheid en natuur, en maximale rechtszekerheid.

Het gekozen scheidingsscenario houdt voor de natuurfunctie van de Schelde in dat de natuurprojecten 100 procent in functie van natuur moeten worden beheerd, met zoveel mogelijk natuurdoelen op een zo klein mogelijke oppervlakte. De consequentie daarvan is dat andere activiteiten niet meer mogelijk zijn in deze gebieden of veel minder intensief moeten worden. Een van die activiteiten is jacht. Niet alle habitats en leefgebieden zijn evenwel even verstoringsgevoelig. Door te diversifiëren tussen habitats die strikt een rustgebied moeten worden ingekleurd en habitats die nog aangepaste vormen van jacht aankunnen, is het mogelijk om in de projectgebieden een vorm van jacht te behouden.

In functie hiervan wordt door de thematische Sigmawerkgroep 'Natuur en Landschap' een gidsdocument rond jacht opgesteld. In dat document worden zaken als jachtfrequentie, jachtintensiteit, jachtperiode enz. uitgewerkt, rekening houdend met de verstoringsgevoeligheid van leefgebieden en soorten. De verstoringsgevoeligheid is daarbij gelinkt aan natuurtypen. Vervolgens wordt er gezocht naar de jachtvorm die een zo goed mogelijk compromis is tussen de ecologische aandachtspunten en het kunnen verderzetten van jacht in deze gebieden.

Vraag

1. Zijn de gebruikte criteria voor de opdeling tussen natuurtypes 'Bos' (C4) en 'Verbost slik en schor' (C5) onderscheidend voor het kenmerk verstoringsgevoeligheid en is die opdeling zinvol?
2. Is een eventueel onderscheid tussen beide natuurtypes er ook in de eb fase of zijn de verstoringsgevoelige soorten enkel bij vloed aanwezig?

Antwoord

1 Inleiding

In het ontwerp gidsdocument wordt de verstoringsgevoeligheid gelinkt aan een onderverdeling in natuurtypen die zich onderscheiden qua habitat en doelsoorten.

Het is daarom belangrijk dat de natuurtypen in dat verband zo correct mogelijk worden gedefinieerd. Het voorliggend gidsdocument gebruikt volgende criteria voor de opdeling tussen natuurtypes 'Bos' (C4) en 'Verbost slik en schor' (C5) voor het kenmerk verstoringsgevoeligheid:

- aan- of afwezigheid getij.
- aan- of afwezigheid krekens, getijdenpoelen, rietschorren
- aan- of afwezigheid doortrekkende watervogels
- aan- of afwezigheid wilgenvloedbos en/of zachthoutoobos
- aantallen en periode aanwezigheid soortgroepen 'eenden', 'ganzen', 'steltlopers', 'reigers' en 'rallen'.

2 Onderscheid tussen de natuurtypes 'Bos' (C4) en 'Verbost slik en schor' (C5) voor het kenmerk verstoringsgevoeligheid

Deze opdeling is zinvol om de volgende redenen:

- De aanwezigheid van getij garandeert een divers voedselaanbod, zowel aanwezig in en op droogvallende slikken, op de schorren, als aangevoerd via het water uit de rivier (bv. plantenzaden, invertebraten...). Het garandeert ook de mogelijkheid voor watervogels om bij laagwater te foerageren op de slikken en te rusten of verder te foerageren bij hoogwater. Daarnaast maakt de connectiviteit met de aanliggende rivier, in de vorm van een netwerk van grote en kleine krekens, het gebied moeilijker toegankelijk. De inherent lagere (menselijke) verstoring maakt het gebied duurzamer voor pleisterende watervogels, met meer kans op grotere aantallen. De aanwezigheid van getij maakt een gebied bijgevolg geschikter voor watervogels, waardoor het gevoeliger is voor verstoring. Binnen het natuurtype 'Verbost slik en schor' is het aangewezen om een onderscheid te maken tussen een ontpoldering en een GGG. Deze laatste mist deze connectiviteit en wordt per definitie van de rivier gescheiden door een dijk met in- en uitwateringsconstructie, dikwijls voorzien van dienst-/recreatieve infrastructuur (dijkweg). Tenzij in het GGG een groot, permanent waterlichaam aanwezig is, is een 'Verbost slik en schor' op dergelijke locatie minder geschikt voor watervogels en dus minder verstoringsgevoelig dan wanneer het gesitueerd is in een ontpoldering.
- De aantallen watervogels worden in sterke mate bepaald door de aanwezigheid van open water en de connectiviteit met de rivier. Open water is in het natuurtype C5 steeds aanwezig onder de vorm van krekens en getijdenpoelen. In natuurtype C4 kan open water aanwezig zijn onder de vorm van waterlopen, grachten, wielen en bosvijvers. Omdat krekens en getijdenpoelen in contact staan met de rivier, zorgt de continue aanvoer van voedsel via het getij hier allicht voor hogere aantallen overwinterende en doortrekkende watervogels en bijgevolg een hogere verstoringsgevoeligheid. In rietschorren kan de roerdomp verwacht worden, voornamelijk in het winterhalfjaar (oktober-maart). Hiervoor geldt dan een verstoringsafstand van 175 m (zie Spanoghe *et al.*, 2015).
- De aanwezigheid van wilgenvloedbos of zachthoutooibos (min of meer synoniemen) in natuurtype C5 is op zich niet onderscheidend voor de verstoringsgevoeligheid. Omdat dergelijk bostype doorsneden is met krekens en er getijdenpoelen aanwezig zijn, verwachten we wel dat er meer watervogels in aanwezig zullen zijn. We beschikken echter niet over gegevens die deze verwachting onderbouwen.
- Zowel voor type C4 als C5 zijn in deze context vooral eenden relevant, in mindere mate ook reigers en rallen. Naar verwachting zullen hogere aantallen doortrekkende en overwinterende watervogels aanwezig zijn in het natuurtype 'Verbost slik en schor'.

3 Aanwezigheid van verstoringsgevoelige soorten bij eb en vloed.

Watervogels zijn voor het gebruik van het natuurtype 'Verbost slik en schor' afhankelijk van het getij. Na eb komen zij toe om tegen vloed de hoogste aantallen te bereiken en daarna weer geleidelijk af te nemen. Wanneer het getij zich volledig uit een gebied getrokken heeft, zullen watervogels enkel nog aanwezig zijn op open water in getijdenpoelen of grote kreken. Indien deze aanwezig zijn, is het gebied bijgevolg ook verstoringsgevoelig bij eb.

De aanwezigheid van watervogels in het algemeen en in het bijzonder in de geplande GGG's is maar ten dele voorspelbaar. Op basis van monitoring kan best later bekeken worden of de gerealiseerde GGG's wat betreft verstoringsgevoeligheid eerder tot het type C5, dan wel tot het type C4 behoren.

Referenties

Spanoghe G., Van Ryckegem G., Huysentruyt F. (2015) Advies over de verstoringsgevoeligheid van kwartelkoning, roerdomp en porseleinhoen, advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.A.3353

[https://pureportal.inbo.be/portal/en/publications/advies-over-de-verstoringsgevoeligheid-van-kwartelkoning-roerdomp-en-porseleinhoen\(58847613-7851-4b33-91a1-71d10ad5cc46\).html](https://pureportal.inbo.be/portal/en/publications/advies-over-de-verstoringsgevoeligheid-van-kwartelkoning-roerdomp-en-porseleinhoen(58847613-7851-4b33-91a1-71d10ad5cc46).html)